

Pirmieji TSPMI mokslininkai, įvykdę habilitacijos procedūrą

Lietuvos Respublikos Konstituciniam Teismui priėmus išvadas dėl kai kurių Vyriausybės nutarimų nuostatų, numatančių pedagoginio ir mokslinio personalo mokslinės kvalifikacijos vertinimo kriterijus ir tvarką (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2007 m. gegužės 5 d. nutarimas), VU atnaujintas habilitacijos procedūros vykdymas.

Habilitacija – tai pripažinimas, kad mokslininkas, įgijęs daktaro laipsnį, atliko mokslo ir studijų krypčiai reikšmingų darbų, sugeba metodiškai išdėstyti savo darbų rezultatus ir tos mokslo šakos problemas, turi motyvuotą tolesnių mokslinių tyrimų programą ir yra pasirengęs eiti profesoriaus ar vyriausiojo mokslo darbuotojo pareigas (pl. žr. „Habilitacijos tvarka Vilniaus universitete“, patvirtinta VU Senate 2003 m. spalio 21 d.).

2006 m. balandžio 28 d. vyko TSPMI direktoriaus prof. Raimundo Lopatos habilitacijos procedūra. Prof. R. Lopata yra pripažintas kaliningradistikos ekspertas, jo darbai žinomi Lietuvoje ir užsienyje. Pastarojo dešimtmečio tyrinėjimus R. Lopata apibendrino monografijoje „Įkaito anatomija: Kaliningrado jubiliejaus byla“. Pažymėtina, kad ši monografija sulaukė daug specialistų dėmesio Rusijoje ir Europos šalyse. 2006 m. ji išversta į anglų, rusų ir ukrainiečių kalbas.

Viešam svarstymui habilitantas pateikė monografijos pagrindu parengtą darbų apžvalgą „Rusijos Federacijos Kaliningrado srities geopolitinė transformacija“. Apžvalgoje apibendrinamus svarstymus autorius įvardija geopolitinio įkaito koncepcija. Geopolitinio įkaito koncepcija, išplėtodama ir konkretindama šiuolaikinėje geopolitikoje vartojamą „mainų objekto“ kaip vienos iš geopolitinių subjektų funkcijų sampratą, atskleidžia Kaliningrado dosjė esmę ir dinamiką. Autorius viešame svarstyme kėlė klausimą, kodėl Rusija nuolat skatino šią eksklavinę sritį traktuoti kaip specifinį regioną, tačiau praktikoje neleido (neleidžia) tam ypatingumui reikštis? Viena iš autoriaus išvadų skelbia, kad Kaliningrado srities kaip geopolitinio įkaito transformacijos kryptis priklausys nuo to, ar Rusijos politika srities atžvilgiu sudarys sąlygas federaliniam centrai panaudoti eksklavą kaip placdarmą savo įtakai ES didinti labiau negu didės Kaliningrado srities atsivėrimas ES.

Habilitacijos komisija – prof. dr. Marius Povilas Šaulauskas (pirmininkas), prof. dr. Alvydas Jokubaitis, prof. habil. dr. Zenonas Norkus, prof. dr. Vaidutis Laurėnas (KU), prof. dr. Gediminas Vitkus (LKA), prof. dr. Algis Krupavičius (KTU), prof. dr. Leonidas Donskis (VDU) – nutarė, kad habilitacijos procedūrai pateikti darbai atitinka habilitacijai keliamus reikalavimus ir įteikė prof. R. Lopatai habilitacijos pažymą.

2007 m. rugsėjo 11 d. vyko prof. Gedimino Vitkaus habilitacijos procedūra. Skiriamos dvi kolegos G. Vitkaus mokslinių tyrinėjimų kryptys: Europos integracijos procesai ir Lietuvos ir Rusijos santykiai. 1993 m. G. Vitkus apgynė pirmąją Lietuvoje politikos mokslų krypties disertaciją tema „Tarpautinės integracijos teorijų raida“, o Lietuvos ir Rusijos santykių tyrinėjimus apibendrino monografijoje „Diplomatinė aporija. Tarpautinė Lietuvos ir Rusijos santykių normalizacijos perspektyva“ (2006).

Habilitacijai prof. G. Vitkus pateikė darbų apžvalgą „Tarpautinė Lietuvos ir Rusijos santykių normalizacijos perspektyva“. Apžvalgoje autorius konstruoja sistemiską besikeičiančių Lietuvos ir Rusijos santykių normalizacijos sąlygų, eigos ir dilemų perspektyvą. Tyrimo pagrindu imamas kompleksinėms tarptautinių santykių studijoms būdingas sisteminio (tarpautinės sistemos santykiai, JAV įtaka), regioninio (ES kontekstas) ir nacionalinio (dvišaliai santykiai) lygmenų išskyrimo modelis. Vertindamas Lietuvos ir Rusijos santykių normalizacijos perspektyvą pagal sisteminių matmenį, autorius JAV laikyseną Rusijos atžvilgiu įvardija „nestabilaus kompromiso“ terminu, o susidarantį galios vakuumą vertina kaip nepakankamą sąlygą Rusijos ir Lietuvos santykių normalizacijos perspektyvai. Dėl regioninio (pirmiausia ES) santykių normalizacijos poveikio autorius dar skeptiškesnis. Jo žodžiais, Rusija, naudodamasi savo, kaip stambios energijos išteklių eksportuotojos, pozicija, siekia kurstyti nesutartimus pačioje ES. Dvišalių santykių normalizacijos kontekstas Lietuvai tapus NATO ir ES nare mažai pasikeitė. Todėl, pasak autoriaus, galutinai normalizuoti santykių su Rusija nepasisekė. Prof. G. Vitkus reziumuoja, kad tarptautiniai sisteminiai ir regioniniai veiksniai nuolat dominavo ir toliau akivaizdžiai dominuoja dvišalių Lietuvos ir Rusijos santykių atžvilgiu (p. 28). Todėl tikėtis greitų ir kardinalių permainų, pasak autoriaus, šioje srityje kol kas nėra pagrindo.

Habilitacijos komisija – prof. dr. Raimundas Lopata (pirmininkas), prof. dr. Alvydas Jokubaitis, prof. habil. dr. Evaldas Nekrašas, prof. habil. dr. Zenonas Norkus, doc. dr. Gražina Miniotaitė, prof. dr. Vaidutis Lau-

rėnas (KU), prof. dr. Algis Krupavičius (KTU) – teigiamai įvertino habilitacijos procedūrai pateiktus darbus ir įteikė prof. G. Vitkui habilitacijos pažymą.

2007 m. spalio 5 d. vyko prof. Alvydo Jokubaičio habilitacijos procedūra. Kolega A. Jokubaitis – žinomas politikos filosofijos profesorius, trijų knygų autorius, paskelbęs 25 mokslinius straipsnius Lietuvos ir užsienio recenzuojamuose leidiniuose ir per 40 kitų publikacijų. 2002 m. buvo TSPMI studentų pripažintas Geriausiu TSPMI dėstytoju, 2005 m. pelnė VU rektoriaus mokslo premiją. Prof. A. Jokubaičio naujaisi pasiekimai apibendrinti knygoje „Trys politikos aspektai: praktika, teorija, menas“ (2005). Ši teorinį darbą ir dar dešimt mokslinių straipsnių politikos teorijos tematika A. Jokubaitis teikė habilitacijos procedūrai vykdyti.

Teoriniame darbe „Trys politikos aspektai: praktika, teorija, menas“ analizuojami trys skirtingi politinio patyrimo konstravimo aspektai. Šiandien, pasak autoriaus, susiduriame su nauju reiškiniu – politikos estetiniu. Politinis gyvenimas vis dažniau suvokiamas kaip spektaklis, reginys ar viešųjų ryšių specialistų rankomis kuriamos manipuliacijos vaizdiniais. Apie estetinius dalykus šiandien jau kalba ne tik menininkai, bet ir politikos mokslų specialistai bei praktikai. Atsiranda vis daugiau autorių, bandančių įtikinti, kad menas ir estetinis patyrimas yra pagrindiniai politinio gyvenimo atsinaujinimo šaltiniai.

Ši prof. A. Jokubaičio knyga – tai polemika su vadinamosios „estetinės politikos“ šalininkais. Postmodernistai visur mato vien tik estetiką, o pagrindinis šios knygos principas yra „ne tik estetika“. Knygoje polemizuojama su autoriais, kurie mano, kad skirtumai tarp moralinių pozicijų yra tokie pat, kaip ir skirtumai tarp estetinio skonio dalykų. Toks moralinio ir estetinio sprendinio sulyginimas į politinį gyvenimą, pasak autoriaus, leidžia skverbtis abejingumui, pilietiniam pasyvumui, susvetimėjimui ir nihilizmui.

Habilitacijos komisija – prof. dr. Raimundas Lopata (pirmininkas), prof. habil. dr. Evaldas Nekrašas, prof. habil. dr. Zenonas Norkus, prof. dr. Algis Krupavičius (KTU), prof. dr. Gintautas Mažeikis (ŠU), prof. dr. Vaidutis Laurėnas (KU), prof. dr. Gediminas Vitkus (LKA) – teigiamai įvertino habilitacijos procedūrai pateiktą teorinį darbą bei kitus straipsnius ir įteikė prof. A. Jokubaičiui habilitacijos pažymą.

Sveikiname TSPMI mokslininkus, įvykdžiusius habilitacijos procedūros reikalavimus ir papildžiusius TSPMI profesūros gretas.

ALGIMANTAS JANKAUSKAS